

tuguesa *abubilla/boubela*. Hauria estat primer **apupot*, sense sonorització a causa del valor onomatopèic, i amb el canvi dissimilatori *u-u > a-u*, com en el cast. i moss. *abubilla*, *hapupa*. A Bielsa diuen *el apaput* (1965), a Albaida hem vist *la babut*, i Amado Alonso (RFE XIII, 32) ens informava que a Navarra en diuen *babuta*. No perdrem de vista que al costat del puput o la puput hi ha *el cucut*, conegut molt generalment: en la *ú*, doncs, ja pogué haver-hi influència d'aquest.¹

La influència de *cucut*, nom d'estructura paral·lela, i d'ocell més reputat, ja empenyia, doncs, cap al canvi de *-ot* en *-ut*. Ara bé la inicial *a-* havia de propendir a confondre's amb la *-a* de l'article (majorment essent la puput un ocell esmentat generalment en singular): *un apuput > una puput*, *l'apuput > la puput*. Això és el que explica el gènere femení excepcional en un mot terminat en *-ut*, d'aires, per tant, masculins. En efecte, encara que no ens constés que és aquest el gènere vastament predominant, ja hauríem de deduir d'aquest mateix caràcter excepcional, contrari al tipus general, que és el gènere antic. L'estructura del mot empenyia a tornar-lo masculí: quan no ho ha aconseguit sinó en una menor part del territori, és perquè una robusta tradició lingüística s'hi oposava.²

De tota manera el factor més influent en el canvi de *-ot* en *-ut*, i en alguna altra de les alteracions fonètiques va ser el fet ben conegut que la puput és un ocell pudent. M'ho han repetit els pagesos de pertot. Sobretot el niu que fan en té fama general: «pudes comue un nis d'upego» és una dita proverbial de Provença (TdF). A Menorca, el meu informant d'Alaior m'ho explicava: «es *papúts* poden, perque fan el niu amb femta (*fénna*) de vaca» (1964). D'altres potser s'ho expliquen atribuint-li poca condícia, per deixadesa; car el fet és que a Lluçmajor *puput* m. ha pres el sentit de 'mandra, peresa' (BDLC XIV, 210). El folklore local broda entorn d'aquest fet tota mena d'explicacions i d'històries. Sanchis Guarner ens reporta una historieta irònica, que s'hi inspira, recollida a la comarca valenciana d'Alcalatén: «Els de les Use. res van vore un *puput* al camp, i com era tan garrir --- van oferir-li... flors! Com el pardal fe(i)a ---*Put, put*--- els de les Useres, responien: ---No *put*, Mare de Déu, que són flors---. Per això als de les Useres els diuen *putputs*, de malnom» (Els Pobles Valencians parlen d'ells mateixos, p. 111). Per la meua banda confirmo que a Lluçena em digueren que *putpúts* són els habitants d'aqueix poble (1961).

La intervenció d'aquesta etimologia popular està provada per la forma *putput* amb *-t-* interna que hem vist testificada en JRoig, JnEsteve, Pou, Ros i Sanelo; i d'altra banda *putput* en la vall pirinenca de Cardós. I també és clar que tant la *r* de la forma *porput* d'uns pobles valencians, com la *l* de *polput* o *palput* dels altres, que he localitzat a dalt, resulten d'una normalització del grup extraordinari *-tp-*, que no es resignà a reduir-se bonament a *-p-*, justament perquè s'hi oposava la consciència d'aqueixa etimologia popular reducativa.

En última instància el tipus UPUPA/EPOPS es basa en

una formació imitativa estesa per moltes llengües, on l'única cosa constant és la repetició de la *p*: la varietat anàrquica de les vocals i de l'estructura tota, en el cos fonètic d'aqueixes denominacions, prova que no es tracta d'un mot heretat de l'indoeuropeu sinó quelcom de novament creat, o fonament modificat, pertot arreu.

Una forma molt semblant a la catalana arriba fins al Poitou, on Rabelais va apendre *la pupu*, que usà en la seva epopeia gigàntica: veg. Sainéan, *L'Histoire Naturelle dans R.* (Revue du XVIa. Siècle, 1913-18), i J. Plattard, *Fr. Rabelais* (P. 1932), p. 50, n. 7. Però al costat del ll. *upupa* i el gr. *ἔποψ* (amb variants dialectals *ἔποπος* i *ἄπαφός*), hi ha tot de formes vagament paral·leles, en moltes altres llengües: persa mod. *pūpū*, arm. *popop*, letó *pu(p)ukis*, b. al. *hupphupp*, al. dial. *huppupp*, a.-al. ant. (*witu*)*hopfo*, avui *wiedehopf*; i encara hi ha d'altres formes que, si bé amb altres labials, presenten la mateixa formació reduplicativa: com ara *wuddwudd* en els dialectes alemanys del Tirol i del Palatinat (Pok., IEW, 325; Kluge, s. v. *wiedehopf*; Walde-H. II, 837). Que el poble sent una *p-p* en el crit natural de la puput, ja ens ho testifica Aristòfanes, que fa cridar *ἔποποι* a la puput en les seves *Aves* (58), i *ποποποποι* en un altre passatge (227).

DERIV. (Gallina etc.): *pupuda*, V. supra. *Pupudejar*. *Pupuder*.

¹ Sembla que alguns confonguin una mica els dos ocells, o almenys es relacionen folkloricament, car a Menorca se'ns cita la dita meteorològica «enne cantar es *puput*: matí, banyat; capvespre, aixut» (Camps Merc., *Folkl.* I, 279), cosa que a d'altres llocs es diu precisament del cucut. — ² Al canvi en masculí, a Mallorca, hi degué ajudar encara un altre factor: com ens informen els DFgra. i *DAmén.*, al costat del subst. *puput* hi ha un adjectiu *puput*, *pupuda*, que s'aplica als ocells que «tinen moño», «gallinas, palomas y otras». També es diu de quadrúpedes: «*eueveya pupuda*: la que la llana li fa un reveixí o *puput* demunt el cap» a Manacor (BDLC VII, 156). De primer es degué dir *una gallina-puput*, *una ovella-puput*, com si diguéssim 'gallina a manera de puput', però la simetria portava a canviar-ho en *gallina pupuda*: d'aquí era natural extreure *ocell puput* com a nom de l'*Upupa epops*. I així aquest esdevenia masculí. Alhora, *puput* es convertia en el nom mateix d'aquest crestell cabellut o xurrimpàmpol: l'Arxiduc Ll. Salvador, en el seu volum de Menorca (II, 304), ens descriu el *puput* que porten damunt el front els nois presumits, i noies, de Maó: un manyoc de cabells («haarschlinge»).

Pupuxia, V. *apoplexia*

PUR, del ll. PŪRUS, -A, -UM, id. □ 1.ª doc.: orígens (Llull etc.).

«Déus creà quatre essències --- e cascuna de aquelles quatre essències està en forma e en matèria: e la forma és *pura* acció, e la matèria és *pura* passió ---», *Merav.* (IV, § 3, Ag. I, 127.5); «Si fos stat *purament*